

XIV.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

μονωδία τῷ σοφῷ διδασκάλῳ Γεωργίῳ τῷ Γεμιστῷ.

Φεῦ¹, τίς ἂν ἀξίως, ὃ παρόντες, ἐκτραγωδήσειε τὴν
 νῦν ἡμῖν ἐπενεχθεῖσαν ἀνύποιστον συμφορὰν; οὐ βαρβά-
 ρων ἐπιδραμόντων² ποθὲν καὶ τὴν Ῥωμαίαν ληϊσαμένων
 καὶ δορυαλώτους ὅτι πλείστους ἀπαγαγόντων, οὐδέ τι-
 σιν ἐπίσεισθέντων τειχῶν, ἢ τινος ἄλλου συμβάντος τῶν
 ἀνηκέστων, ἀλλ' ἀνδρὸς πάντων μὲν θειοτάτου, πάντων
 δὲ σφωτάτου, πᾶσι δὲ κεκοσμημένου καλοῖς, ἐξ ἀνθρώ-
 πων, οἴμοι, τήμερον οἴχομένου, καὶ πένθος οἶον ἡμῖν
 καταλείποντος ἀφόρητον. Ὡ δεινοῦ πάθους, πάντα μὲν
 θρῆνον νικῶντος, πᾶσαν δ' ἀφανίζοντος συμφορὰν, πᾶσαν
 δ' ἀπαναινομένου παραμυθίαν. Ὡ συμφορᾶς ἀνηκέστου
 καὶ μετὰ τὴν πείραν ἀπιστουμένης. Ὡ τῆς ἡμῶν δυ-
 σπραγίας³, μᾶλλον δὲ κοινῆς τοῦ γένους παντὸς τῶν
 ἀνθρώπων. Φεῦ τῆς παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα κακοδαιμονίας
 ἡμῶν. Τί ποτε ἄρα τοσοῦτον ἡμεῖς προσκεκρούκαμεν;
 Τίς δὲ καὶ τοσοῦτον ἡμῖν ἐβάσκηκε δαίμων, ὥσθ' ὑπο-
 στῆναι δικαίως τοιαύτην καὶ τοσαύτην ζημίαν⁴; Ὡ γοῦ-

1. Ined. ex eodem cod. Monac. 495. In codice ante μοναχοῦ arti-
 culus desideratur, ut apud nos.

2. In cod. suprascriptum τεθει, ut intelligatur ἐπιτεθεικότων.

3. Suprascriptum δυσπραγίας.

4. Post ζημίαν addit codex ὑφέξει, e glossa, ut videtur, pessima,
 pro ὑποστῆναι.

σιν δεινῆς, ἐκείνης καὶ χαλεπῆς, ἢ τσοῦτον ἴσχυσε καθ' ἡμῶν, πάσης μὲν κρείττονος ἀναφανείσης ἐπιμελείας, πᾶσαν δὲ θεραπείαν ἐξελεγχάσης. Ποῦ ποτε ἄρ' ἦσαν βασιλῶν ἰατρῶν τότε παῖδες, ...αν¹ τσοῦτον ὅσον πάλαι γύναιόν φασιν Ἀττικόν; Ὡ οἶον ἡμῖν ὑπῆρξε θεάσασθαι οἴου συνέπεσε πειραθῆναι. Πῶς ἤνεγκεν ὄψις ἰδεῖν τὸ δεινόν² ἐκεῖνο καὶ φρικτὸν θέαμα, καὶ πάσης ἐπέκεινα συμφερασί; Πῶς οὐ τῆς εἰωθυίας βίαςεως παρεγράφησαν πόδες, καὶ πρὸς γῆν τὸ σῶμα τοῦτ' κατέβραζαν; Πῶς ὄψις οὐκ ἠλλοιώθη τῇ τοῦ μεγίστου λαμπτήρος δύσει; Πῶς οὐκ ἐξέστη τοῦ νοεῖν ἡ ψυχὴ, καὶ εἰς στέρησιν οἶον ὄχετο ἀπιούσα, τοῦ ἐνεργεία καταλείψαντος³ αὐτὴν νοῦ; Οἴχεται, φεῦ, ὃ παρόντες, ὁ τῶν ἀπορρήτων πολυπράγμων καὶ θεῶν, ὁ τῶν ὑψηλῶν οὐρανίων δογμάτων μυσταγωγός⁴. ὁ πολυχωρότατος καὶ θεϊότατος νοῦς, ὁ τῆς ὑψηλῆς φιλοσοφίας θεῖος καθηγεμῶν, ὁ πᾶσαν μὲν θεϊάν σοφίαν σὺν ἐπιστήμῃ, πᾶσαν δὲ ἀνθρωπίνην ἐζητακῶς, καὶ δι' εὐφυίαν καὶ μνήμην καὶ μεγαλόνοιαν ὑπὲρ φύσιν ταύτην συνειλοχῶς, καὶ ὑπὸ φιλανθρωπίας⁵ καὶ εὐσπλαγχνίας τοῦ ποτίμου καὶ θεῖου νάματος διαψιλῶς τοῖς ἐθέλουσι μεταδιδούς ὁσημέραι. Οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὄτωσιν τῆς ὠφελείας ὄφθη τῶν πάντων βασιλῆται, ὅπερ ὀρώμεν ὁσημέραι πάσχοντας ἄλλους. Ἔδου, φεῦ, ὁ διαφανώτατος⁶

1. Cod. ἦ.

2. Cod. παῖδες ἀν, sine lacunæ nota ac sine sensu. Legendum videtur, οἱ ἴσχυσαν τσοῦτον ὅσον, κ. τ. λ. Et est, uti remur, proverbium de homine inutili, sed nobis hactenus ignotum.

3. Suprascriptum χαλεπόν. — 4. Sic codex, pro καταλείποντος.

5. Cod. μεταγωγος. Et hic respicere videtur orator ad propriam Plotoni theologiam, quæ in libris de Legibus exponitur.

6. Cod. φιλανθρωπείας.

7. Sic codex.

καὶ λαμπρότατος τῆς οἰκουμένης ἀστὴρ, ὁ πρότερον μὲν τῷ οἰκείῳ καλλεὶ κοσμῶν τὴν ὑφ' ἡλίον πᾶσαν, νῦν δ' ἀκοσμίαν πᾶσαν καὶ σκότος βαθύ¹ τῇ δύσει καταχεάμενος. Οὐ τὴν ἐπιστήμην καὶ σοφίαν καὶ ἀρετὴν οὐ μόνον Ἑλλήνων οἱ πειραθέντες, ἀλλὰ γε καὶ Ῥωμαίων αὐτῶν οἱ κρείττους ὑπερηγάσθησαν· οἷ γε καὶ τοσοῦτον ἐθαύμασαν τὰς ἀναντιρρήτους² ἀποδείξεις ἐκείνου, μᾶλλον δὲ τοσοῦτον ἐδέησαν δύνασθαι ἀντιθῆναι, καίτοι καὶ πολλὰ³ πειραθέντες⁴, ὥστε τὸν φίλον τυφόν αὐτῶν καὶ τὴν σύντροφον τότε γοῦν κομφεῖαν⁵ διωσάμενοι πᾶσαν, προκαλινδούμενοι τοῖς σεπτοῖς ἐκείνου ποσὶ, σφᾶς αὐτοὺς πρὸς ἐκείνον διαρρήδη μὴδὲν εἰδύτας ὁμολογοῦντες, ἠξίουσαν τι πυνθάνεσθαι παρ' αὐτοῦ ὧν οὐκ ἤδεσαν πρῶτον· οὐδ' ὑπὸ φιλανθρωπίης⁶ οὐκ ἀπηξίου καὶ τῆς ὠφελείας σφίσι μεταδιδόναι. Νῦν δ', οἴμοι, σιγῶσα κείται⁷ ἡ σάλπιγξ ἢ ἔνθεος, ἢ καλλικέλαδος⁸ χελιδὼν, ἢ τῶν χαρίτων ἐστία, ἢ φιλοτιμία τῆς φύσεως, ἢ θεσπεσία φύσις καὶ λαμπροτάτη, ὁ τῶν δυστυχεστῶν Ἑλλήνων διαφανώτατος⁹ καὶ λαμπρότατος κόσμος, μᾶλλον δὲ τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους καινῆ, ἢ θαυμασία τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους εὐεργεσία, ὁ τῶν ἱερῶν ψυχῶν φωτισμός, ὁ πᾶσαν μὲν γνῶσιν, πᾶσαν δὲ σοφίαν, πᾶσαν δὲ ἐπιστήμην ὑπερφυῶς διελθὼν, καὶ διὰ τοῦτο κωνῶν καὶ τύπος καὶ σταθμὴ πᾶσιν ἀναδειχθεὶς τῶν καλῶν καὶ τιμίων ἀπάντων, μᾶλλον δὲ (καὶ μοι μὴδεὶς τῶν παρόντων νεμεσῶν τοῦ λόγου, μὴδὲν προυργαιότερον πανταχοῦ ποι-

1. Cod. βαθεὶ. — 2. Cod. ἀναντηρήτους.

3. Suprascr. πολὺ. — 4. Cod. πειρασθέντες. — 5. Cod. κομφεῖαν.

6. Cod. φιλανθρωπέας. — 7. Cod. σιγῶσα, et suprascr. κείται.

8. Cod. καλλικέλαδος. — 9. Sic codex rursus, ut supra.

ουμένω τῆς ἱερᾶς ἀληθείας, ἐπεὶ μὴ οὐχ ὅσιον ἢ ὀτιοῦν τῶν πάντων ἐκείνης ὑπερτιθέναι) ὅσῃν ὑπ' ἀγαθότητος ἢ τοῦ Θεοῦ σοφία πεποίηκεν ἢ παρήγαγε¹ κτίσιν, νοητὴν τε καὶ αἰσθητὴν, ταύτην ὁ μέγας οὗτος ἐζητακῶς πᾶσαν μετὰ Θεοῦ καὶ ἀναλαβὼν, ἐπιστήμην θεϊάν καὶ ἀνθρωπίνην μόνος συνείληψε², καὶ πάνθ' ὅσα πάντες ἤδεσαν ἐν τῷ μέρει συνειλοχῶς ὑπὲρ πάντας, ἔργον τι θεῖον καὶ τελειώτατον καὶ τῆς ἀπείρου τοῦ Θεοῦ σοφίας ἄξιον ἐαυτὸν ἀποδέδεικεν. Ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς εὐγνώμονος ψυχῆς καὶ βίου θεοειδοῦς ἐπιλάβηται, καὶ τῶν ὑπὲρ φύσιν χαρίτων θησαυρὸν καὶ ταμιεῖον³ ἐαυτὸν ἀποδείκνυσι. Παῦλος μὲν οὖν, ὁ θεὸς μυσταγωγὸς καὶ τῶν ἀπορρήτων τὴν γνῶσιν ἀξιωθεὶς, τῇ τῶν κτισμάτων φησὶ θεωρίᾳ καὶ καλλονῇ πρὸς τὴν τοῦ νοητοῦ Θεοῦ θεωρίαν ἦτοι κατάληψιν τὸν ἀνθρώπινον, ὅσον ἔξεστι⁴, προβιβάζεσθαι νοῦν, μονονουχὶ ταῦτά τῷ θειοτάτῳ Δαβὶδ⁵ φθειγγόμενος· οὐρανὸν γὰρ φησὶ κάκεινος δόξαν διηγούμενον τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' αὕτη μὲν ἡ θεωρία καὶ κατανόησις ἐναριθμητῶν δήπου τινῶν, καὶ μάλιστα τῶν τὰς αἰσθήσεις παραλαξάντων⁶, ἦτοι τὴν περὶ⁷ αἰσθητὰ πλάνην, ἐστὶ, καὶ τῆς θυμαστῆς κατὰ νοῦν ἐνεργείας ἀξιωθέντων. Ὁ δὲ θεσπέσιος οὗτος καὶ μέγας καθηγεμῶν, οὐ μόνον τῷ οἰκείῳ κάλλει καὶ κόσμῳ τῆς ἀρετῆς πάντας ἐνήγε πρὸς δόξαν τοῦ ὑπερουρανίου Θεοῦ, ἐφ' ᾧ καὶ Πλάτων⁷ ὁ μέγας φησὶ τῇ κεφαλῇ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀναφθῆναι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τοῦ ἡμετέρου νοῦ συγγένειαν πρὸς τὰ νοητὰ πολλὰ ῥᾶον

1. Cod. παρήγαγεν.— 2. Cod. συνείληφεν. — 3. Sic codex, non ταμιεῖον. — 4. Cod. ἔξεστιν.

5. Cod. παραλαξάντων. — 6. Cod. τὴν ἐκ περὶ αἰσθ.

7. Cod. III. per compendium.

έκεινων καὶ βέλτιον τοὺς αἰρουμένους πρὸς νοητὸν παρέ-
 πεμπε κάλλος, οἶνει χεῖρα ὀρέγων αὐταῖς ἑ πανταχοῦ,
 ὡς οὐ κενὸν ἐκείνων παρεπομένων καὶ τῆς οἰκειάς¹... ὁ δὲ
 τέλος ἐστὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, καὶ πρὸς ἣν πᾶσα
 ἔφεςις τείνει, καὶ ἥς ὁ νοῦς ἐπιλαβόμενος ὁ ἀνθρώπινος,
 τῆς μακρᾶς πλάνης ἀπαλλαγείς, παύεται πολυπραγμο-
 νῶν περαιτέρω. Οὕτω δὲ πάντων καλῶν καὶ τιμίων θη-
 σαυρὸν ἑαυτὸν ἀποδεδειχώς² καὶ θεοείκελον οἷον κοσμιό-
 τητος καὶ θεϊότητος³... προσειπεῖν, ἤγουν ἐγγὺς ἐλθεῖν
 τῆς ἀξίας. Καὶ ταῦθ' οὕτω συγκεχυμένος ὡς ὁ ἐμὸς
 ἦδη⁴, καὶ οἷον ἀπολιθωθείς τῇ τοῦ δεινοῦ χαλεπότητι,
 καὶ τινος δῆπου καὶ αὐτὸς παραμυθίας δεόμενος, ὅπου
 γε πάντας, εἰ οἷόν τ' ἦν, εἰς ταῦτόν συνελθεῖν καὶ κοινῇ
 συγκροτῆσαι τὴν εὐφημίαν, οὐδ' οὕτως ἂν τοῦ παντός
 ἐφικέσθαι λογιζομαι. Ὁμηρος μὲν οὖν τὸ τῶν Ἀχαιῶν
 πλῆθος ἐπὶ τὸ μείζον κοσμῶν, ἢ φιλεῖ ποιεῖν τὰ τῶν
 ποιητῶν φύλον, μόνος ἂν τὰς⁵ Μούσας ἐξαριθμησαί φη-
 σιν, ἅτε μὴδὲ δέκα δυνθέντων⁶ γλωσσῶν πρὸς τοσαύ-
 τον ἔργον ἀρκέσαι, ἴσως ἀριθμοῦ μὴδὲν ξυιέντων, ὡσπερ
 Ἕλληνας εἶχαν πρὶν σφίσι ξυγγενέσθαι τὸν αὐτομαθῆ
 Παλαμῆδην⁷, οἳ γε μὴδὲν ἐπαίοντες τοῦ ἀριθμοῦ πέρι,

1. Cod. αὐτῆς.

2. Lacuna in codice non apparet, subest tamen, in qua latere suspicamur vocem εὐδαιμονίας. Eaue sententia, de felicitate hominibus usque, tanquam præcipuo fine, proposita, sæpe recurrit apud Plethonem de Legibus, pag. 16, etc.

3. Cod. ἀποδεδειχότα. — 4. Lacunam quisvis subodoratur.

5. Suppl. νοῦς, quod in lacuna fortasse delituit.

6. Cod. μόνος αὐτάς. — 7. Sic cod. pro δυνθεισῶν ἂν, et sic infra ξυιέντων, utrumque solæce.

8. Post Παλαμῆδην intrusæ sunt codici duæ voces, οἳ γε πόδας, e sequentibus huc illata.

οὐδ' ὅσους εἶχον ἤδεσαν πόδας, ἐπεὶ καὶ μόνη μία' εἰδυῖα πρὸς πολλοὺς τοσοῦτους στρατοὺς ἂν ἤρκεσεν². Τοῦ δὲ μεγάλου τούτου πρὸς εὐφημίαν οὐ Μοῦσαι καὶ τινες φιλαρται, ἀλλὰ τίς ἂν νοῦς ἤρκεσε χωριστός; Νῦν δ' ἔδει Πλάτωνος δῆπου ἢ Θουκυδίδου ἢ Ξενοφώντος καὶ τῶν κατ' ἐκείνους σφῶν τὸν ἑαυτῶν³ ἀξίως ὅπως οὖν ἐραστὴν ἐπαινέσαι⁴, μᾶλλον δὲ καθηγεμόνα, εἰ μὴ τῷ⁵ δυσχερῆς ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ διδάσκαλον. Οὐδὲ γὰρ ἂν, εἰ συνέβαινεν ἀλλήλους ἰδεῖν (γνώμης γὰρ οὕτως ἔχων τυγχάνω), τῷ μεγάλῳ τῶν πρωτείων ἡμφισβήτησαν⁶ πέρι, ἀλλὰ κάκεινοι τὸν οἰκτεῖον ἐπιγνόντες καθηγεμόνα, ὡς εἰκὸς ἂν αὐτῷ παρεῖχον⁷ τὸ συγκεχωρηκὸς πανταχοῦ. Ἐπεὶ κάκεινους, εἰ μὴ τοῖς ὄμμασι, τῇ γοῦν καταλελειμμένη περὶ αὐτῶν ἱστορία ἴσμεν ὅποιοί τινες ἐγένοντο. Ἐγὼ δὲ τὴν μὲν πᾶσαν σοφίαν κατ' ἐκείνους τὸν μέγαν, μᾶλλον δ' ὑπὲρ ἐκείνους ἀντικρυς ἰσχυρίζομαι γεγονέναι τὴν δ' ἀρετὴν οὐχ ὅπως ὁμοίους⁸ ἐκείνῳ γενέσθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐγγύς ἔλθειν· ἀτεχνῶς παῖδες γὰρ ἂν φανεῖεν παραβαλλόμενοι πρὸς τὴν ἐκείνου θεϊότητα. Ἐκείνους τοίνυν ἐάσας χαίρειν, ὡς ἂν μὴ τούτοις παραβάλλων καθυβρίσω τὸν ἄνδρα, Βασιλείῳ καὶ Χρυσοστόμῳ, εἰ δὲ βούλει καὶ Γρηγορίῳ, τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν καὶ θείοις πατράσι, καὶ τοῖς κατ' ἐκείνους τὴν ἀρετὴν (θαρρῶ γὰρ λέγων ταῦτα), παρειακάς⁹ τὸν μέγαν, οὐκ ἂν διαμάρτομι τοῦ προσήκοντος. Ἐπεὶ κάκειναις¹⁰ ἂν εἰ συνέβαινε ἡ πρόστυχεσι τῷ μεγάλῳ γενέσθαι (καὶ μοι μηδεὶς ταῦτα λέγοντι νεμεσήσειε), οἰκτεῖον ἂν ᾤκησαν καὶ μέγιστον κόσμον τῆς συμ-

1. Suppl. γλώσσα. — 2. Cod. ἀνήκεσε. — 3. Cod. τὸ ἑαυτόν.

4. Cod. ἐπένεσαν. — 5. Cod. μήτω, una voce, quod aequae valet.

6. Cod. ἡμφισβήτησεν. — 7. Cod. παρεῖχε. — 8. Cod. ὁμοίως.

9. Cod. παρειακάσαι. — 10. Cod. κάκεινους. — 11. Cod. συνέβαινεν.

μορίας σφίσι συγκαταλεχθῆναι κάκεινον, κὰν ἀπάναντο¹ ὑπ' αὐτοῦ, ὅσα γε εἰς σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ ἐπιστήμην. Οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἴσον ἐστὶν ἀπορραγέντας² τοῦ κόσμου καὶ ζῶντας ὑπὸ Θεῷ σπουδαίους ἀναφανῆναι, καὶ ἐν θορύβοις τινὰ καὶ πόλεσιν αὐλιζόμενον τὴν τελειωτάτην³ ἐπιδεδειχέναι φιλοσοφίαν. Οὐκ οὐκ⁴ οὐκ ἀπελείφθη τῆς ἀρετῆς ἐκείνων καὶ κοσμιότητος, οὐδ' ἠμβλύνθη τῇ ὕλῃ, ἢ⁵ τὸν ἀνθρώπινον βίον δίκην μολιβδίου⁶ πέφυκε κατασπᾶν· ἀλλὰ τοῖς νοητοῖς ἔτ' ἐν σώματι, τῷ χλεπῷ φορτίῳ καὶ σήματι⁷, καὶ τῇ ἐκείνων ἐνευπαθῶν θεωρίᾳ τὸν τῆδε πάντα διετέλεσε χρόνον, τῇ τοῦ συνδήσαντος⁸ αἰδοῖ τὰ πολλὰ παρέχων καὶ τούτῳ (ὦ τῆς κοινῆς ζημίας, ὦ ζωῆς τῆς ὑπερφυοῦς ἐκείνης), οὐκ οὐκ τὰ τέρποντά γε καὶ ἠδοντα, ἀλλὰ τὰ συνέχοντα μόνον, ὡς ἂν εὐπειθῶς καὶ εὐηνίως τῷ λόγῳ ἐπόμενον μὴ δι' ὄχλου αὐτῷ γένοιτο πρὸς φιλοσοφίαν. Κάντεϋθεν αὐτὸ καθάπαξ ὑποτάξας τῷ λόγῳ, καὶ τὴν τῶν αἰσθητηρίων, εἴπερ τις ἄλλος, ἀρχὴν εἰληφῶς, ὅς δὴ μέγιστος ἀγώνων ἐστὶ, καὶ οὐ χωρὶς σχεδὸν ἀμήχανον ὀπωσοῦν τῷ νοητῷ Θεῷ συναρθῆναι, θεῖόν τι τέμενος ὤφθη καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἐπάξιον. Μᾶλλον δὲ, ὡσπερ ἐν τῇ κατὰ νοῦν ἐνεργείᾳ παράμιλλος ὤφθη, οὕτω δήπου κὰν τῇ διαίτη μικροῦ τῆς αὐταρκείας⁹ ἠμιλλήθη γε τοῖς ἀγγέλοις. Καὶ γὰρ οὗτος ἀγγέλων ἦσθι ἄρτον, ὄντινα δὴ τὸν ἄρτον τοῦτον ὑποληπτέον, οἶμαι δὲ τὴν τῶν νοητῶν θεωρίαν καὶ τὴν τῶν¹⁰ Θεοῦ κτισμά-

1. Cod. ἀπάναντο. — 2. Cod. ἀποραγέντας. — 3. Cod. τελειωτάτην.

4. Cod. οὐκ οὐκ, sicut nos, et hoc accentu.

5. Cod. ἢ, sine accentu. — 6. Cod. μολιβδίους (sic).

7. Alludit ad proverbium σῶμα σῆμα, corpus sepulcrum.

8. Cod. συνδῆσαντος. — 9. Cod. αὐταρκείας.

10. Cod. καὶ τὴν τοῦ Θ.

των καταλήψιν. Σωφροσύνης μὲν οὖν τοσοῦτον ἐμέλησε ἰ
 τῷ μεγάλῳ, ὥστε καὶ τῷ Βελλεροφῶντι, εἰ δὲ βούλει,
 τῷ Ἰωσήφ ταύτης ἠμφισβήτησε² πέρι· τοῖς γε μὴν ἄλ-
 λοις ἅπασιν ἀτεχνῶς πολλῶ κάκεινων ὑπερεῖχε παραβαλ-
 λόμενος. Τίς γὰρ τοσοῦτον τῶν τ'³ ἄλλων ἡδονῶν⁴ ἤρξε
 καὶ τῶν βιαιοτάτων, μᾶλλον ἐκείνου; Τίς δ' οὕτως ἀπάσης
 ὑπερεῖδε σωματικῆς θεραπείας, οὕτω γένους ἔχων καὶ
 ταῦτα καὶ σχήματος καὶ λαμπρότητος, ὥστε⁵ γοῦν τῶν
 πολλῶν διαφέρειν, ὡς ὁ γενναῖος ἐκείνος καὶ μέγας; Τίς
 δὲ τοσοῦτον ὑπερεῖδε τιμῆς καὶ δόξης κενῆς, καὶ παντὸς
 ὄφθη λήμματος κρείττων, καὶ τοι καὶ πολλὰ διδόντων
 ἐνίων, καὶ λαβεῖν αὐτοῦ δεομένων πολλάκις, ὡς ἡ θεία
 ἐκείνη καὶ μεγαλοπρεπεστάτη ψυχὴ; Ἦν εἴ τις εἴποι⁶
 τύπον ἀπάντων τῶν νοητῶν, μᾶλλον δ' ἀκριβεστάτην
 εἰκόνα, οὐκ ἂν ἀμάρτοι τῆς ἀληθείας. Οἰονεὶ γὰρ οὗτος
 εἰκὼν ἐφάνη νοητοῦ τε καὶ αἰσθητοῦ διακόσμου. Πλάτων
 μὲν οὖν φησι τὸν Θεὸν ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ τῶν [σοφῶν]⁷
 παράδειγμα πάντων καλῶν ἑαυτὸν προυθηκέναι⁸. οὗτος
 δ' εἰκὼν ἐκείνου, ὅσα γε ἐν ἀνθρώποις, μόνος ἀτεχνῶς
 ἀνεφάνη. Ἄρ' οὖν σωφροσύνης μὲν οὕτως ἐμέλησε τῷ
 μεγάλῳ, ἀνδρείας δ' ἐνέδει τάνδρι; Ἦ δικαιοσύνης μὲν⁹
 ἀντείχετο, φρονήσεως δ' οὐτινοσοῦν ἦττον ἔχων ἐτύγ-
 χανε; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ἄλλ' ἀνδρείας μὲν τοσοῦτον
 περιῆν τῷ μεγάλῳ, ὥστ' οὐ μόνον πράως εἶχε¹⁰ πρὸς γε

1. Cod. ἐμέλεσε. — 2. Cod. ἀμφισβήτησε. — 3. Cod. τ' omittit.

4. Cod. ἡδονῆς, ac deinde ἤρξεν ἢ τῶν. — 5. Cod. ὡς δὲ γοῦν.

6. Cod. εἰπὼν, unde suspicaris legendum prius fuisse ἦν τις vel ἦν
 ἂν τις, sine εἰ. — 7. Cod. τῶν σ. vacuo relicto spatio.

8. Sic cod. barbare quum expectasses προυθηκέναι vel προθεῖναι.

9. Post μὲν, additum est manu recentiore οὐκ, absque sensu.

10. Cod. πράως εἶ (sic), non εἶχε.

τὰς παρ' ἐνίων γιγνομένας δυσκολίας καὶ δυσχερείας¹, σπανιώτατα συμβαινούσας καὶ ταύτας, ἄλλων καὶ τούτων ὑπαρχόντων αὐτῷ, οὐκ αὐτὸς ὄλως ἄρχων διαφορᾶς, (οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐστὶ τούτων συνδιαιτώμενεν ἀνθρώποις τινὰ παντελῶς ἀπηλλάχθαι)², ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἐπ' ὠφελείᾳ παρὰ τοῦ θείου καὶ τὸ ὅλον τουτί διατάττοντος πεμπομένας ἐνίστε συμφορὰς παντὸς μᾶλλον ἐμψύχως εἶχεν, ὅπου γε καὶ κάμνων ὁ μέγας καὶ τὰ λοιίσθια³ πνείων⁴, οὐκ αὐτὸς ἐδόκει κάμνων, ἀλλ' ἄλλῳ τῷ⁵ τοῖς πᾶσι⁶ ἐώκει, εἴ τῷ⁷ τοῦτο τεκμήριον ἐναργῆς ἀνδρείας καὶ εὐψυχίας εἶναι δοκεῖ· ἧ δὲ καὶ συναπῆλθε⁸ λαμπρῶς, λιπὼν ἡμᾶς ἐν ὄρφανίᾳ τοιαύτῃ καὶ θλίψει· φεῦ τῆς ἡμῶν κακοδαιμονίας. Ἄλλ' ἀνδρείας μὲν οὕτως ἐμέλησε τῷ μεγαλῷ, δικαιοσύνης δὲ οὐκ ἀντείχετο, ἤγουν ὀπωσοῦν ὀλιγορήσας ἐφάνη; "Ὅπερ οὐ ῥάδιον" ἐν ἀνθρώποις εὐρεῖν· σχεδὸν γὰρ πάντας βουληθεὶς ἂν τις ἴδοι οὐ λόγον ἤδη παιουμένους τοῦ ἴσου, ἀλλ' ἀτεχνῶς ἐφιευμένους τοῦ πλείονος παραπολαύειν ἀπανταχοῦ, ὡς δὴ τοῦτ' ἐνὸν ἡμῖν κατὰ φύσιν, τοῦ δ' ἴσου διὰ τε τῆν τῶν πολλῶν δόξαν καὶ τὴν ἐπηρτημένην ἀνάγκην πᾶσι τοῦ νόμου, ἐξ ἀνάγκης ἀντέχεσθαι. Ἄλλ' ἐνταῦθα καὶ μάλιστα λῆρος ἡμῖν φανεῖεν Αἰακὸς καὶ Ῥαδάμανθυσ¹⁰, εἰ δὲ βούλει, καὶ Μίνως¹¹ αὐτὸς, οἱ δικασταὶ τῶν τῆδε βεβιωμένων, τῇ τοῦ ἀνδρός ὑπερρουεῖ δικαιοσύνη παρα-

1. Cod. δυσχερείας.

2. Cod. ἀπηλλάχθαι. — 3. Cod. λίσθια. — 4. Ὑμνον πνείων legendum, an hoc πνείων, ut λοιίσθια, poetice scriptum est?

5. Cod. ἄλλῳ. — 6. Sic cod. τοῖς πᾶσι, videlicet pro παντάπασι, ut paulo infra.

7. Ibi man. rec. εἴτα τούτω, sed male. — 8. Cod. συναπῆλθεν.

9. Cod. οὐ ῥα. tanquam ex aliquo scripturae compendio.

10. Cod. ῥαδάμανθις. — 11. Cod. μίνως.

βαλλόμενοι. Τὸν μὲν οὖν Λυσιμάχου παιδὰ φασιν Ἀριστείδην τῆ τῶν φόρων ἀρίστη διανομῇ μέγιστον ἐπὶ δικαιοσύνην παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν ἀναδέχασθαι κλέος. Οὗτος δ' οὐχ ἄπαξ, ὡσπερ ἐκεῖνος, ἀλλὰ πᾶσι διὰ βίου νέμων τὰ δίκαια, πολλῶ κάκεινον ὑπερῆρε τοῖς πᾶσιν. Ὅς γε καὶ προστάτης ἀναφανείς ἐπὶ χρόνον συχνὸν τῶν πατρῶων καὶ κοινῶν νόμων, ἐπὶ τῇ ὠφελείᾳ τῶν ἄλλων πολλάκις ὠλιγώρει¹ καὶ τῶν οἰκείων, Πλάτωνι κἀν τούτῳ πειθόμενος· ὃς οὐχ ὅπως τοὺς βελτίστους τῶν ἀρχόντων οὐτινοςοῦν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπόνασθαι² ἀξιοῖ, ἀλλ' ἤδη καὶ ζημίαν αὐτοῖς ἐπικεῖσθαι φησι³, παριουσιν ἐπὶ τὸ ἄρχειν, ζημίαν ἀντικρυς φάσκων, τό τε μὴ ἀξιούντας ἄρχειν⁴, καὶ τὸ⁵ τῆς ὠφελείας ἀντέχεσθαι βούλεσθαι μάλιστα τοῦ κοινοῦ, μὴ πάνυ τι κηδεσθαι τῶν οἰκείων. Τίς οὖν ἐκείνου μᾶλλον ὀσιώτερος ἐπὶ τοῖς πρὸς τὸ θεῖον ἐράνη; Τίς δὲ διαιτητῆς ἀμείνων ἢ βελτίων ἐν τοῖς κοινοῖς, ἤγουν πρὸς τὰ ἰδιωτικὰ χρηστότερος; Ὅς ὑπὸ φιλανθρωπίας⁶ οὐδ' ἐράκει διαιτητῆ, προστάτης ὢν καὶ ταῦτα τοῦ τῶν Ἑλλήνων μεγίστου δικαστηρίου, ἀλλὰ κοινῶ προστάτη καὶ κηδεμόνι, ἐπικουρῶ⁷ τε καὶ πατρὶ, χεῖρα βοηθείας ἀδικουμένοις ὀρέγοντι, χήραις ἐπαρκοῦντι πολλάκις, ἐνδεέσιν⁸ ἐπικαιροῦντι, πᾶσιν ἐξῆς ἐκ τῶν ἐνότων ἀμύνοντι⁹, δεσποτικὴν κἀν τούτῳ πληρῶν

1. Cod. ὀλιγώρει. — 2. Cod. ἀπόνασθαι. — 3. Cod. φησίν.

4. Post ἄρχειν addit. gloss. ἐπὶ μισθῶ, ex inepta videlicet glossa, quum nihil tale sit apud Platonem, Rep. I, pag. 343.

5. Cod. καὶ τῷ (sic).

6. Cod. φιλανθρωπείας.

7. Cod. ἐπικουρίαν. — 8. Cod. ἐνδεέσι: notanda deinde rarissima vox ac prope dubia ἐπικαιροῦντι, pro qua suspicaris ἐπικουροῦντι.

9. Cod. ἀμείνοντι.

ἐντολήν, ἢ κελεύει τοὺς ἀνθρώπους οἰκτίρμονας γίνεσθαι, ὡς ἂν ὅπως οὖν ὁμοιοῦντο ὃν καλοῦσι σφίσι πατέρα. Ἀλλὰ τούτων μὲν οὕτως ἀντείχετο (ὡ συμφορᾶς ἀνυποπίστου, ὡ ζημίας ἐσχάτης), φρονήσεως δ' ἤττον μετείχεν οὐτινοςοῦν; Ἄλλ' ἐνταῦθα καὶ μάλιστα πάντας ὑπερῆρε παραπολὺ, οὐ μόνον ἐπὶ τοῖς οὖσιν ἀεὶ καὶ θείοις, ὃ δὴ φρονήσεως μόριον μέγιστον ὄν' τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ τοῖς φύσει καταγιγνομένοις², ἀνθρωπέοις καὶ ἡμετέροις αὐτοῖς, οὐχ ὅπως ἤττητό του³ πάντων, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα φύσει χρῆσάμενος θεῖα, ἐξῆς πάντας ὑπερηκόντισε. Τίς γὰρ ἐκείνου βέλτιον τοῖς ἀπορρήτοις ἐπέβαλεν ἢ τῆ τούτων ἐνεβάτευσε θεωρία; Ὁ; τοὺς τῶν ὄντων λόγους ἐξητακῶς καὶ τυχῶν τῆς ἐφέσεως⁵ μεγαλονοία καὶ ὑψει φύσεως, τῶν πρὶν ἠπορημένων⁶ τὴν γνῶσιν, φιλανθρωπία⁷ χρῆσάμενος, ἐγνώρισε τοῖς ἀνθρώποις, τῆς δ' ἀπάσης σοφίας τοσοῦτον μετέσχευ⁸, ὡς γενέσθαι μᾶλλον τοῖς ἄλλοις παράδειγμα, καὶ οἷον εἰπεῖν, πάντων αὐτεπιστήμην, ὡς μᾶλλον νοῦν δοκεῖν χωριστὸν ἢ ψυχὴν ὀχλήματι τῷ⁹ σώματι κεχρημένην. Τίς δέ ποτε τῶν ἀπάντων γέγονε χαριέστερος περὶ τε φύσιν καὶ ἱστορίαν παντοῖαν καὶ πολιτικὴν ἐπιστήμην ἐκείνου; Ἐτῆς μὲν οὖν Σολομῶντός φασι σοφίας ἀνθρωπον ἐρασθεῖσαν τινά, ἐξ ὑπερορίας¹⁰ ἀπαντῆσαι ποθεν, ἣν τῆς ἐλπί-

1. Codex ὄν, ac paulo post καὶν. — 2. Cod. καὶ γινῶ.

3. Cod. τω, id est, τῷ.

4. Cod. ἀπέβαλε, et man. rec. ἀπέλαβε, sed leg. ἐπέβαλεν, monente doct. Jahn — 5. Codex ἀφέσεως, sed. man. rec. ἐφ. optime.

6. Cod. ἠπορημένων. — 7. Cod. φιλανθρωπία.

8. Cod. τοῦτον μετέσχευ.

9. Cod. καὶ. ubi nos τῷ, quæ vocula in ipso codice, sed manu recentiori, superscripta legitur.

10. Cod. ἐξυπερορίας (sic).

δος μὴ ψευσαμένην ἐκτόπως ἀγάσασθαι τῆς σοφίας τὸν Σολομῶντα. Τουτοῖ δὲ τὸν μέγαν οὐ γυναῖκες ἰδεῖν ἠπάντησαν, ἀλλ' ἄνδρες πολλάκις ἐπίτηδες δεινοὶ καὶ σοφοί, ἐξ αὐτῶν καὶ ταῦτα τῶν τῆς οἰκουμένης περάτων· οἱ καὶ τὸν ἄνδρα πάνυ θαυμάσαντες τῆς σοφίας, ἔτι μᾶλλον ἡμῖν ἐγνώρισαν, οὐδέ γε πρόην εἰ καὶ τοῖς πολλοῖς¹ παντάπασιν ἀγνοούμενον. Τὸν μὲν οὖν αὐτομαθῆ Παλαμῆδην καὶ γεγυμνασμένον σοφίαν ἐπὶ Τροίαν φασὶν ἐλάσαντα, πρῶτον ὥρας τε καὶ μηνῶν ἀριθμὸν² τε καὶ πεττούς τοῖς Ἀχαιοῖς χαριζόμενον ἐξευρεῖν. Ὁ δ' οὐχὶ πεττούς ἐξεῦρε καὶ ὥρας, τυγόν τι πράγμα καὶ φαῦλον, ἀλλὰ σοφίαν τὴν μὲν ἐξεῦρε, τὴν δ' ἀνεπλήρωσεν ἑλλιπῶς³ εὕρημένην· καὶ τοῖς αἰρουμένοις ὁδὸν ῥάστην ἔτεμεν ἐπιστήμης, τὴν δὲ καὶ φαύλην οὔσαν ἐνίοις⁴ μὲν λανθάνουσαν ἀληθέστατα καὶ σοφώτατα ἐξελέγξας, πλάνης ὅτι πλείστης τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἀπῆλλαξε. Μαρτυροῦσι⁵ τοῖς εἰρημένοις τὰ σοφώτατα καὶ λαμπρότατα τῆς μακκαρίας ἐκείνης καὶ θείας ψυχῆς συγγράμματα, οἷς ἂν τις θαρρῶν ἔπηται⁶ πανταχοῦ, τῆς ἱεράς ἀληθείας οὐκ ἂν ἀμάρτοι. Οἰοεὶ γὰρ τύπος φιλοσοφίας εἰσὶ καὶ δογματῶν ἀκριθείας τοῖς μετιούσιν. Ἄλλ' ὦ τῆς κοινῆς δυστυχίας, μᾶλλον δὲ ἰδίας ἐμῆς, ὦ πικρᾶς ὀρφανίας, ὦ βασκάνου τύχης καὶ πονηρᾶς ὄν ἐτύγχανον ἔχων μόνην ψυχαγωγίαν, μόνην ἐν ἀλλοδαπῇ διατρίβων παραμυθίαν, ὀφθαλμὸν νοσητὸν, φῶς τῆς ἐμῆς ἀθλίας ψυχῆς, καθηγεμόνα θεοτάτων, μᾶλλον δὲ προστάτην καὶ κηδεμόνα, ἐφ' ᾧ καὶ μόνῳ τὰς τῆς

1. Intricata et male interversa verba, nec tamen mutanda.

2. Cod. ἀριθμῶν.— 3. Cod. ἑλλιπῶς.— 4. Cod. ἐνίοις, et postea μὲν, ut nos, quamvis supervacuum. — 5. Cod. μαρτυροῦσι.

6. In cod. ad ἔπηται superscriptum οἱ, ut intelligas, ἔποιτο, male.